Lovska zveza *Slovenije*

STROKOVNO-ZNANSTVENI SVET LZS

17. SLOVENSKI LOVSKI DAN

Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji

ZBORNIK IZVLEČKOV

Ljubljana

21. november 2026

UNIVERZA V LJUBLJANI BF Biotehniška fakulteta · famnit · GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE · Univerza v Ljubljani Veterinarska fakulteta · Univerza v Ljubljani Filozofska fakulteta · FAKULTETA ZA VARSTVO OKOLJA

Lovska zveza Slovenije

Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

PROGRAM 17. SLOVENSKEGA LOVSKEGA DNE

Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji

8^{15}: Začetek registracije udeležencev

9^{00} – 9^{20}: Otvoritev srečanja in uvod v dogodek

1. **9^{20} – 9^{40}:** Spreminjanje številčnosti srnjadi v Sloveniji in Evropi: vzroki in posledice (*dr. Boštjan Pokorny – FVO*)
2. **9^{40} – 10^{00}:** Sedem desetletij dinamike odstrela srnjadi in drugih izbranih vrst divjadi v Sloveniji: trendi, medvrstne razlike in dejavniki sprememb (*dr. Klemen Jerina in sod. – UL BF*)
3. **10^{00} – 10^{20}:** Trendi populacij in upravljanje srnjadi v Sloveniji (*dr. Matija Stergar – ZGS*)
4. **10^{20} – 10^{40}:** Kaj nam podatki iz lovskoinformacijskega sistema Lisjak sporočajo o srnjadi in upravljanju s to vrsto (*Gorazd Kuhar – LZS*)
5. **10^{40} – 11^{00}:** Srnjad na Hrvaškem: stanje populacije, trendi in upravljavski izzivi (*dr. Krunoslav Pintur in sod. – Veleučilište v Karlovcu, v hrvaščini*)

11^{00} – 11^{30}: Odmor

6. **11^{30} – 11^{50}:** Srnjad in podnebne spremembe (*dr. Katarina Flajšman in sod. – GIS*)
7. **11^{50} – 12^{10}:** Maternica srnjadi med diapavzo in nadaljnjim razvojem zarodka (*Miha Rupar in sod. – UP FAMNIT*)
8. **12^{10} – 12^{30}:** Najpogostejši vzroki pogina in bolezni pri srnjadi (*dr. Gorazd Vengušt, dr. Diana Žele Vengušt – UL FV*)
9. **12^{30} – 12^{50}:** Šakal (*Canis aureus*) in srnjad: kaj nam pove analiza prehrane iz Srbije (*dr. Aleksandra Penezić – Univerza v Beogradu, BF, v srbščini*)
10. **12^{50} – 13^{10}:** Mladiči srnjadi v kulturni krajini: raba prostora, vzroki smrtnosti in potencialna vloga divjega prašiča (*dr. Hubert Potočnik in sod. – UL BF*)
11. **13^{10} – 13^{30}:** Prisotnost srnjadi v prehrani divjega prašiča: novi vpogledi na podlagi molekularne analize iztrebkov (*Aja Bončina in sod. – UP FAMNIT*)

13^{30} – 14^{30}: Kosilo

12. **14^{30} – 14^{50}:** Srna, pridi bližje: zaraščanje, fragmentacija in rekreacijska obremenjenost lovišč kot okoliščine lova na srnjad (*dr. Jernej Zupančič – UL FF*)
13. **14^{50} – 15^{10}:** Prostorsko vedenje srnjadi: ugotovitve raziskav s pomočjo telemetrije (*dr. Nives Pagon in sod. – ZGS*)
14. **15^{10} – 15^{30}:** Vpliv potencialnih plenilcev in konkurenčnih vrst na aktivnost srnjadi v različnih območjih Slovenije in Hrvaške (*dr. Konstantinos Papakostas in sod. – FVO in UP FAMNIT, v angleščini*)
15. **15^{30} – 15^{50}:** Spremljanje prisotnosti srnjadi s pomočjo fotopasti in okoljske DNA na Primorskem (*Luka Duniš in sod. – UP FAMNIT*)
16. **15^{50} – 16^{10}:** Populacijske gostote srnjadi v Sloveniji in Evropi: ugotovitve sistematičnega monitoringa z uporabo fotopasti (*Zarja Platovšek in sod. – FVO*)

16^{10} – 16^{45}: Zaključna razprava

Prispevki, predstavljeni na 17. Slovenskem lovskem dnevu, odražajo mnenja in stališča avtorjev ter so podprti z njihovimi znanji, informacijami, podatki in/ali raziskovalnimi rezultati. Za vse morebitne napake odgovarjajo avtorji prispevkov.

Zbrala in uredila: *dr. Boštjan Pokorny, dr. Katarina Flajšman*

Lovska zveza Slovenije
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

Spreminjanje številčnosti srnjadi v Sloveniji in Evropi: vzroki in posledice

Boštjan Pokorny[1,2]

[1] Fakulteta za varstvo okolja, Trg mladosti 7, Velenje
[2] Gozdarski inštitut Slovenije, Večna pot 2, Ljubljana

Evropska srna/srnjad (*Capreolus capreolus*) je bila z ocenjeno številčnostjo ~10 milijonov osebkov do nedavnega najpogostejša in najbolj razširjena vrsta velikih kopenskih sesalcev v Evropi, ki pa jo je po številčnosti v zadnjih letih prehitel divji prašič (*Sus scrofa*). Do začetka devetdesetih let prejšnjega stoletja je imela srnjad med evropskimi prostoživečimi parkljarji najhitrejšo rast letnega odstrela (tj. edinega kazalnika številčnosti, ki omogoča dolgoročne primerjave na velikih površinah), vendar se je po letu 1993/94 ta rast na vseevropski ravni ustavila. Čeprav v številnih državah odstrel srnjadi še vedno narašča, sodi Slovenija med države (npr. Švedska, Norveška, Luksemburg, del Italije), kjer se je v zadnjih treh desetletjih skoraj prepolovil.

Spreminjanje oz. zmanjševanje številčnosti srnjadi je posledica prepleta različnih okoljskih, medvrstnih, populacijskih in antropogenih dejavnikov, ki lahko delujejo sočasno ali v različnih življenjskih obdobjih. Najpomembnejši med njimi so: (i) Spreminjanje življenjskega okolja – npr. sukcesija vegetacije in večanje gozdnatosti zmanjšujeta habitatno primernost za srnjad, ki je vrsta gozdnega roba oz. celo sinantropna vrsta. (ii) Podnebne spremembe – zgodnejši začetek vegetacijske dobe povzroča časovno neskladje med poleganjem in optimalnimi prehranskimi razmerami, kar lahko zmanjšuje preživetje in vitalnost mladičev, hkrati pa lahko spremembe pomembno vplivajo na primernost prostora za srnjad. (iii) Plenilci – zaradi naraščanja številčnosti velikih zveri se povečuje plenjenje (odrasle) srnjadi, še pomembnejša pa je smrtnost mladičev zaradi plenjenja srednje velikih zveri, zlasti navadne lisice (*Vulpes vulpes*) in lokalno evrazijskega šakala (*Canis aureus*); pomembno je lahko tudi plenjenje divjega prašiča in rjavega medveda (*Ursus arctos*). (iv) Medvrstna konkurenca in motnje/vznemirjanje med parkljarji – naraščanje številčnosti in razširjenosti navadnega jelena/jelenjadi (*Cervus elaphus*) lahko zmanjšuje vitalnost in razmnoževalni uspeh srnjadi, hkrati pa kaže na spreminjanje življenjskega okolja v škodo slednje. (v) Bolezni – zlasti zaparazitiranost z notranjimi zajedavci lahko pomembno vpliva na zdravstveno stanje in vitalnost srnjadi. (vi) Smrtnost v prometu – čeprav se je število povožene srnjadi v zadnjem desetletju zmanjšalo za skoraj tretjino, je letno še vedno povoženih več kot 4.000 osebkov oz. ~15 % celotnega odvzema. (vii) Pokos – podcenjen vir smrtnosti, ki lahko lokalno povzroči pogin več kot 50 % poleženih mladičev. (viii) Onesnaženost – nekatera onesnažila, npr. aflatoksini, lahko bistveno zmanjšajo razmnoževalni potencial srnjadi. (ix) Neustrezno upravljanje populacij – lahko spreminja njihovo spolno in starostno strukturo; preveč konservativno upravljanje lahko povzroči zmanjšanje vitalnosti oz. telesnih mas, razmnoževalnega potenciala ter prirastka. Navedeni dejavniki delujejo soodvisno, njihova pomembnost pa se med območji razlikuje, zato upadanja številčnosti srnjadi ni mogoče pripisati zgolj enemu med njimi. Za odgovorno, strokovno utemeljeno upravljanje je treba v prihodnje sistematično proučiti dejanski vpliv posameznih dejavnikov in njihovih interakcij na stanje ter populacijsko dinamiko srnjadi v Sloveniji.

Ključne besede: evropska srna, populacijska dinamika, dejavniki smrtnosti, plenilstvo, upravljanje populacij

Prispevek je nastal v sklopu bazičnega bilateralnega projekta med Poljsko in Slovenijo z naslovom »Vpliv biotopa na genetsko variabilnost, fitnes osebkov in embrionalno diapavzo pri evropski srni« (N1-0281), ki ga v sklopu evropske raziskovalne sheme Weave financira Javna agencija za raziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (ARIS).

Lovska zveza Slovenije
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

Sedem desetletij dinamike odstrela srnjadi in drugih izbranih vrst divjadi v Sloveniji: trendi, medvrstne razlike in dejavniki sprememb

Klemen Jerina[1], Katarina Flajšman[2]

[1] Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Večna pot 83, Ljubljana
[2] Gozdarski inštitut Slovenije, Večna pot 2, Ljubljana

Dolgoročni podatki o odstrelu so pomemben vir informacij o spremembah populacij prostoživečih živali (divjadi), o vplivnih dejavnikih, pa tudi o lovstvu kot dejavnosti. V raziskavi smo rekonstruirali dinamiko letnega odstrela srnjadi in 11 drugih izbranih vrst divjadi v Sloveniji v obdobju 1949–2024 ter analizirali hitrost in značilnosti sprememb odstrela, medvrstne razlike, prostorsko variabilnost in povezave s spremembami gozdnatosti. Za prostorske analize smo uporabili podatke osmih območij oz. zvez lovskih družin za obdobje 1963–2024. Med posameznimi vrstami smo ugotovili izrazite razlike v višini, smeri sprememb in variabilnosti odstrela. Odstrel vrst, značilnih za (ekstenzivno) kmetijsko krajino, zlasti poljskega zajca, jerebice in fazana, se je izrazito zmanjšal, medtem ko se je odstrel navadnega jelena, divjega prašiča in rjavega medveda povečal. Razmerje med odstrelom značilnih poljskih vrst (poljskega zajca in jerebice) ter gozdnih vrst (jelenjadi in divjega prašiča) se je v 50 letih spremenilo za kar 167-krat v prid gozdnim vrstam. Leta 1960, ko je bil odstrel poljskega zajca in jerebice največji, je bil pri poljskem zajcu 43-krat, pri jerebici pa 21-krat večji kot danes.

Po časovni dinamiki odstrela je bila srnjad nekje med obema opisanima ekstremoma. Njen odstrel je strmo naraščal od konca druge svetovne vojne do leta 1992 (tedaj je dosegel 47.897 osebkov oz. skoraj 65 % več od povprečja v obdobju 2022–2024); tedaj je izrazito upadel in nato ostal razmeroma nespremenjen do leta 2020, ko je začel postopno upadati. Razmerje med višino odstrela srnjadi v prvi, drugi in zadnji tretjini 75-letnega obravnavanega obdobja znaša 1:4:4. Po medletni dinamiki odstrela je srnjadi med obravnavanimi vrstami najbolj podoben gams, sledijo pa ji dinamike značilnih gozdnih vrst. Prostorske analize kažejo močne negativne povezave med stopnjo gozdnatosti in gostoto odstrela poljskih vrst ter pozitivne povezave pri nekaterih gozdnih vrstah. Ugotovili smo tudi povezave med hitrostjo povečevanja gozdnatosti in hitrostjo upadanja odstrela poljskih vrst oziroma povečevanja odstrela gozdnih vrst. Pri srnjadi se je odstrel v obravnavanem obdobju zmanjševal v vseh analiziranih območjih obravnavanih zvez lovskih družin, in sicer za 1–5 % letno, kar deloma sovpada s povečevanjem njihove gozdnatosti.

Rezultati raziskave potrjujejo pomembno vlogo dolgoročnih sprememb življenjskega okolja, zlasti večanja gozdnatosti in intenziviranja kmetijstva na preostalih kmetijskih površinah; hkrati kažejo tudi na vpliv upravljanja populacij, varstvenega statusa vrst, lahko tudi bolezni in interesa lovstva. Glede na dosedanjo dinamiko odstrela obravnavanih vrst lahko v prihodnje pričakujemo nadaljnje zmanjševanje številčnosti srnjadi in posledično tudi njenega odstrela, če se način upravljanja populacije zlasti pa trendi sprememb okolja ne bodo bistveno spremenili.

Ključne besede: evropska srna, dolgoročna populacijska dinamika, odstrel, upravljanje, spremembe habitata

Prispevek je nastal v sklopu ciljnega raziskovalnega projekta (CRP) »Identifikacija in presoja antropogenih vplivov na habitate divjadi« (V4-2412), ki sta ga financirala Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) ter Javna agencija za raziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (ARIS).

Lovska zveza Slovenije
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

Trendi populacij in upravljanje srnjadi v Sloveniji

Matija Stergar[1]

[1] Zavod za gozdove Slovenije, Večna pot 2, Ljubljana

V prispevku obravnavam dinamiko populacij, gibanje odvzema in upravljanje populacij srnjadi v zadnjih dveh dolgoročnih načrtovalskih obdobjih, torej od leta 2011 do danes (2026). V obdobju 2011–2017 je bil odvzem srnjadi na ravni Slovenije stabilen in je znašal okrog 41.000 osebkov letno, po letu 2017 pa je začel v večjem delu Slovenije postopoma upadati in je v letu 2025, ko je bil najmanjši v obravnavanem obdobju, znašal le še 30.657 osebkov. Ocenjeno upadanje številčnosti populacije srnjadi po letu 2017 (s strani lovskih načrtovalcev) ni bilo tako izrazito kot bi lahko sklepali iz odvzema. Zato je bilo upadanje načrtovanega odvzema bolj postopno (počasnejše) kot upadanje realiziranega odvzema. Posledica tega je bilo večje odstopanje med načrtovanim in realiziranim odvzemom (slabša stopnja realizacije) po letu 2017 kot v predhodnem obdobju.

Ocenjujemo, da je upadanje višine in stopnje realizacije odvzema posledica dveh sklopov okoliščin: (i) dejanskega upadanja številčnosti vrste kot posledica spleta okoljskih in populacijskih dejavnikov; (ii) podcenjevanja populacijske gostote vrste (zlasti s strani upravljavcev lovišč), kar je pogojeno z različnimi dejavniki (spremembe vzorcev prostorske rabe srnjadi, spremembe dnevno-nočnega ritma, osredotočenost upravljavcev na druge, morda lovno zanimivejše vrste divjadi itd.). Ob pomanjkljivih objektivnih kazalnikih stanja in dinamike populacij je nemalokrat težko zanesljivo ločiti med obema sklopoma dejavnikov, kar otežuje izbiro optimalnih upravljavskih odločitev in zasledovanje upravljavskih ciljev. Podcenjevanje upadajoče dinamike lahko ima za posledico prevelik načrtovan odvzem, kar zlasti pomeni nizko stopnjo realizacije odvzema in morebitne težave za upravljavce lovišč. Podcenjevanje gostot pa pomeni premajhen načrtovan odvzem, kar ima škodljive posledice za vitalnost populacij, neoptimalno rabo srnjadi kot obnovljivega naravnega vira in morebitno naraščanje neželenih vplivov vrste v okolju.

Z dolgoročnimi načrti LUO za obdobje 2021–2030 smo pri upravljanju srnjadi vpeljali določene spremembe (združevanje starostnih kategorij, večja dopustna odstopanja, način upoštevanja vpliva zveri pri načrtovanju odvzema) z namenom doseganja večje prožnosti načrtovanja in učinkovitejšega zasledovanja ciljev upravljanja srnjadi. V prihodnje bi bilo za optimizacijo upravljanja vrste smiselno oz. potrebno med drugim naslednje: (i) boljše poznavanje kompleksa dejavnikov, ki pogojujejo dinamiko populacij srnjadi, (ii) nadgradnja monitoringov populacij (spremljanje bolj sprotnih in neposrednih kazalnikov), (iii) bolj proaktivno upravljanje populacij (ne samo odzivanje na (pretekle) spremembe), (iv) osveščanje upravljavcev lovišč o učinkih (ne)optimalnega upravljanja srnjadi.

Ključne besede: evropska srna, populacijska dinamika, odvzem divjadi, lovskoupravljavsko načrtovanje

Lovska zveza Slovenije
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

Kaj nam podatki iz lovskoinformacijskega sistema Lisjak sporočajo o srnjadi in upravljanju s to vrsto

Gorazd Kuhar[1]

[1] Lovska zveza Slovenije, Komisija za upravljanje divjadi, Župančičeva 9, Ljubljana

Od uvedbe informacijskega sistema Lisjak v letu 2005 se je oblikovala obsežna in časovno kontinuirana zbirka podatkov, ki predstavlja pomembno podlago za analizo upravljanja divjadi v Sloveniji. Dvajsetletna analiza za obdobje 2006–2025 (kar 17.307.615 podatkovnih zapisov, uporabljenih v analizi) kaže na pomembne spremembe v upravljanju s srnjadjo v Sloveniji. Izstopajo dolgoročno zmanjševanje realiziranega odvzema in odvzema na enoto lovne površine ter vse večji razkorak med načrtovanim in realiziranim odvzemom. Ti trendi predstavljajo pomemben upravljavski signal, vendar jih ni mogoče neposredno enačiti z zmanjševanjem številčnosti srnjadi, saj na realizacijo vplivajo tudi lovni napor, motiviranost oz. interes lovcev za intenzivnejši lov posameznih vrst divjadi, značilnosti lovišč, habitatne razmere, prostorska razporeditev srnjadi in način upravljanja.

Izrazite razlike med lovsko upravljavskimi območji (LUO) kažejo, da nacionalno povprečje lahko prikrije pomembne regionalne razlike in spremembe. Hkrati se spreminja vrstna sestava divjadi, predvsem z večjo zastopanostjo jelenjadi ter regionalno tudi divjega prašiča in šakala; marsikje se tudi prostorsko širijo oz. se veča številčnost velikih zveri. Ti trendi ne dokazujejo neposrednega vpliva katerekoli vrste na srnjad, opozarjajo pa na potrebo po njihovem obravnavanju v širšem okoljskem in medvrstnem kontekstu.

Biološka masa srnjadi in masa rogovja srnjakov ne kažeta splošnega dolgoročnega zmanjševanja, zato sprememb odvzema ni mogoče neposredno povezovati s slabšanjem vitalnosti srnjadi. Pomemben dodatni kazalnik so izgube, predvsem povoz na cesti, pri katerih sta poleg obsega pomembni tudi starostna in spolna struktura. Ključna ugotovitev analize je, da posamezen kazalnik ne omogoča zanesljive presoje stanja populacije srnjadi v Sloveniji. Bistveno večjo vrednost ima povezovanje dolgoročnih trendov odvzema (in odstrela), realizacije načrtov, izgub, bioloških kazalnikov in sprememb življenjskega okolja.

Dvajsetletna zgodovina podatkov sistema Lisjak predstavlja pomembno podlago za nadaljnje spremljanje in strokovno, tj. podatkovno podprto upravljanje srnjadi. Ključno vprašanje ni več samo, koliko srnjadi odvzamemo, temveč zakaj se kazalniki spreminjajo, kako se spreminjajo skupaj in kaj njihove prostorske ter časovne razlike povedo o dejanskih razmerah v loviščih. Za ohranitev vrednosti in uporabnosti obsežne in v svetu edinstvene podatkovne zbirke pa je ključnega pomena zagotavljanje kontinuitete, sledljivosti ter metodološke primerljivosti evidentiranja odstrela in izgub.

Ključne besede: dolgoročni trendi, številčnost srnjadi, kazalniki upravljanja, izgube

Lovska zveza Slovenije
Županičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

Srna obična u Hrvatskoj – stanje populacije, trendovi i izazovi gospodarenja

Krunoslav Pintur[1], Ivan Gligora[2], Tomislav Dumić[1]

[1] Veleučilište u Karlovcu, Trg J.J.Strossmayera 9, Karlovac, Hrvatska
[2] Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, Uprava šumarstva, lovstva i drvne industrije, Planinska 2a, Zagreb, Hrvatska

Srna obična (*Capreolus capreolus*) jedna je od najrasprostranjenijih i lovnogospodarski najznačajnijih vrsta krupne divljači u Republici Hrvatskoj. Njezina brojnost, prostorna rasprostranjenost i populacijska dinamika oblikovane su međudjelovanjem brojnih ekoloških i antropogenih čimbenika, među kojima se posebno ističu promjene stanišnih uvjeta, poljoprivredna proizvodnja, predacija, bolesti, promet i lovno gospodarenje. Prema podacima središnje lovne evidencije, procijenjeno brojno stanje srne obične u Hrvatskoj povećalo se s 32.249 jedinki u lovnoj godini 1994./1995. na 73.974 jedinke u 2025./2026., što predstavlja porast od 129 %. U istom razdoblju odstrjel je povećan s 4.656 na 16.596 jedinki, odnosno za 256 %. Međutim, nakon dosegnutog maksimuma od 79.862 jedinke u lovnoj godini 2022./2023., evidentirano brojno stanje smanjilo se na 73.974 jedinke u 2025./2026., odnosno za 7,4 %, uz istodobno smanjenje odstrjela. Analiza podataka na razini županija ukazuje na izražene regionalne razlike u promjenama procijenjenog brojnog stanja. Najveće relativno smanjenje u razdoblju od lovne godine 2016./2017. do 2025./2026. zabilježeno je u Koprivničko-križevačkoj (28,0 %), Virovitičko-podravskoj (19,5 %) i Bjelovarsko-bilogorskoj županiji (17,0 %), uz istodobno smanjenje odstrjela. Nasuprot tome, u pojedinim dalmatinskim županijama evidentiran je porast procijenjenog brojnog stanja i odstrjela.

Dobiveni rezultati ukazuju na promjene evidentiranih populacijskih pokazatelja srne obične u Hrvatskoj, uz osobito izražene regionalne razlike. Navedeno naglašava potrebu za sustavnim praćenjem populacijskih trendova, utvrđivanjem mogućih uzroka regionalnih promjena te prilagodbom lovnog gospodarenja specifičnim ekološkim i populacijskim obilježjima pojedinih područja.

Ključne riječi: srna obična, *Capreolus capreolus*, matični fond, odstrjel, Hrvatska

Lovska zveza Slovenije
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

Srnjad na Hrvaškem: stanje populacije, trendi in upravljavski izzivi

Krunoslav Pintur[1], Ivan Gligora[2], Tomislav Dumić[1]

[1] Veleučilišče v Karlovcu, Trg J.J.Strossmayera 9, Karlovec, Hrvaška
[2] Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo, Uprava gozdarstva, lovstva in lesne industrije, Planinska 2a, Zagreb, Hrvaška

Evropska srna (*Capreolus capreolus*) je ena najbolj razširjenih in lovskoupravljavsko najpomembnejših vrst velike divjadi v Republiki Hrvaški. Njeno številčnost, prostorsko razširjenost in populacijsko dinamiko oblikuje medsebojno delovanje številnih ekoloških in antropogenih dejavnikov, med katerimi posebej izstopajo spremembe habitatnih razmer, kmetijska pridelava, plenjenje, bolezni, promet in upravljanje z divjadjo. Po podatkih osrednje lovske evidence se je ocenjena številčnost srnjadi na Hrvaškem povečala z 32.249 osebkov v lovskem letu 1994/1995 na 73.974 osebkov v letu 2025/2026, kar pomeni 129-odstotno povečanje. V istem obdobju se je odstrel povečal s 4.656 na 16.596 osebkov oziroma za 256 %. Vendar se je po doseženem maksimumu 79.862 osebkov v lovskem letu 2022/2023 evidentirana številčnost do leta 2025/2026 zmanjšala na 73.974 osebkov oziroma za 7,4 %, ob hkratnem zmanjšanju odstrela. Analiza podatkov na ravni županij kaže izrazite regionalne razlike v spremembah ocenjene številčnosti. Največje relativno zmanjšanje v obdobju od leta 2016/2017 do 2025/2026 je bilo ugotovljeno v Koprivniško-križevski (28,0 %), Virovitiško-podravski (19,5 %) in Bjelovarsko-bilogorski županiji (17,0 %), ob hkratnem zmanjšanju odstrela. Nasprotno pa je bilo v nekaterih dalmatinskih županijah evidentirano povečanje ocenjene številčnosti in odstrela srnjadi.

Ugotovitve kažejo na spremembe evidentiranih populacijskih kazalnikov srnjadi na Hrvaškem, pri čemer so posebej izrazite regionalne razlike. To poudarja potrebo po sistematičnem spremljanju populacijskih trendov, ugotavljanju morebitnih vzrokov regionalnih sprememb ter prilagajanju upravljanja s srnjadjo specifičnim ekološkim in populacijskim značilnostim posameznih območij.

Ključne besede: evropska srna, *Capreolus capreolus*, matični fond, odstrel, Hrvaška

Lovska zveza Slovenije
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

Srnjad in podnebne spremembe

Katarina Flajšman[1], Tom Levanič[1], Boštjan Pokorny[1,2]

[1] Gozdarski inštitut Slovenije, Večna pot 2, Ljubljana
[2] Fakulteta za varstvo okolja, Trg mladosti 7, Velenje

Posledice podnebnih sprememb se odražajo tudi pri srnjadi. Vplivi delujejo bodisi neposredno prek drugačnih vremenskih razmer bodisi posredno prek sprememb vegetacije in (gozdnih) ekosistemov. S pomočjo modeliranja je bilo ugotovljeno, da se bodo zaradi spreminjanja podnebja primerni habitati za to vrsto verjetno premikali proti severu Evrope, na jugu območja razširjenosti (npr. v Turčiji) pa bo prišlo do zmanjševanja primernega življenjskega prostora za srnjad. V kritičnih območjih na južnem robu prisotnosti vrste bi se lahko velikost ustreznih območij skrčila celo za dve tretjini. Nasprotno za Slovenijo preliminarne raziskave s pomočjo prostorskega modeliranja kažejo, da se sama primernost prostora za srnjad tudi ob najbolj neugodnih scenarijih podnebnih sprememb ne bo bistveno spremenila.

Klimatski dejavniki najbolj vplivajo na preživetje in telesno maso mladičev, predvsem zaradi neskladja med časom poleganja in vse zgodnejšim odganjanjem vegetacije. Dolgoročne raziskave, ki so jih izvajali v Nemčiji med letoma 1973 in 2019, so sicer pokazale, da srne polegajo vedno bolj zgodaj, saj se je poleganje zamaknilo na zgodnejši čas (za 0,2–0,3 dni na leto), kar sovpada z zgodnejšim začetkom vegetacijske dobe. Zelo pomemben vpliv imajo tudi poletne suše in vročina, ki negativno vplivajo na plodnost samic, z njimi pa je povezana tudi manjša telesna masa mladičev in enoletnih osebkov.

Vpliv vremenskih dejavnikov (poletne suše in vročine) na srnjad smo v Sloveniji spremljali na dveh kazalnikih. Ugotovili smo pomemben vpliv na razmnoževalni potencial enoletnih srn (mladic) v obdobju 2013–2015, saj je bil le-ta v vročem in sušnem letu 2013 izrazito manjši (plodnost oz. stopnja ovulacije 83 %, potencialna velikost legla 1,16) kot v letih 2014 in 2015, ki sta imeli hladnejši in bolj vlažni poletji (plodnost 97–98 %, velikost legla 1,63 oz. 1,54); pri odraslih srnah tovrstnega vpliva nismo zaznali (plodnost 97–100 %, potencialna velikost legla 1,86–1,91). Ugotavljali smo tudi, kako poletna suša vpliva na telesne mase odvzetih mladičev. Te so se v obdobju 2010–2023 razlikovale med regijami in so bile praviloma najmanjše v sredozemski regiji. Medletna nihanja so bila sicer majhna, izrazitejši upadi telesnih mas pa so bili v letih 2013, 2018 in 2022, ki so jih zaznamovala vroča in sušna poletja.

Vplivi podnebnih sprememb na srnjad so pomemben dejavnik, ki lahko (poleg nekaterih drugih) delno pojasni upadanje številčnosti te vrste v nekaterih območjih v Sloveniji. V prihodnje bi bilo treba ta vpliv še bolje raziskati in nenazadnje upoštevati pri nadaljnjih upravljavskih odločitvah.

Ključne besede: evropska srna, *Capreolus capreolus*, podnebne spremembe, suša, telesna masa mladičev, razmnoževalni potencial

Prispevek je nastal v okviru Raziskovalne/programske skupine za gozdno biologijo, ekologijo in tehnologijo (0404-003).

Lovska zveza Slovenije
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

Maternica srnjadi med diapavzo in nadaljnjim razvojem zarodka

Miha Rupar[1], Stefan Cidilko[1], Katja Lakota[1,3], Boštjan Pokorny[2,4], Anna J. Korzekwa[5], Elena Bužan[1,2]

[1] Univerza na Primorskem, Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije, Glagoljaška 8, Koper
[2] Fakulteta za varstvo okolja, Trg mladosti 7, Velenje
[3] Univerzitetni klinični center Ljubljana, Klinični oddelek za revmatologijo, Vodnikova 62, Ljubljana
[4] Gozdarski inštitut Slovenije, Večna pot 2, Ljubljana
[5] Inštitut InLife za reprodukcijo živali in raziskave hrane, Poljska akademija znanosti, Raziskovalna skupina za varstvo biotske raznovrstnosti, ul. Władysława Trylińskiego 18, Olsztyn, Poljska

Srna je edini parkljar, za katerega je značilna embrionalna diapavza (zadržana brejost). Kljub temu, da se parijo poleti, srne polegajo spomladi, saj oplojene jajčne celice pred implantacijo (vgnezditvijo) v steno maternice več mesecev ostanejo v mirovanju. Obdobje diapavze traja praviloma do začetka zime, nato se po implantaciji razvoj zarodka oz. ploda nadaljuje do pomladi, ko so primernejši pogoji za skotitev, laktacijo in preživetje mladičev. Kako maternica v tem času ohranja ustrezno okolje za zarodek in kako se ob njegovem nadaljnjem razvoju pripravi na brejost, še ni povsem znano.

V pričujoči raziskavi smo uporabili snRNA-seq, tj. metodo, s katero lahko spremljamo izražanje genov na ravni posameznih jeder celic in jih ločimo glede na tip. Preučili smo več kot 23.000 celičnih jeder iz zamrznjenih vzorcev maternic treh evropskih srn (*Capreolus capreolus*) s Poljske. Podrobneje smo spoznali različne vrste celic v maternici in raziskali, kako se njihova zastopanost spreminja med embrionalno diapavzo in po nadaljnjem razvoju zarodka. Rezultati so pokazali, da se maternica med tema obdobjema izrazito preuredi. Med diapavzo je bilo največ celic epitelnega tkiva, po implantaciji in nadaljnjem razvoju zarodka pa so prevladovale celice stromalnega izvora, najbolj fibroblasti; povečala se je tudi zastopanost endotelijskih in gladkomišičnih celic. Imunske celice so predstavljale manjši del vseh celic; med njimi so prevladovali limfociti.

Raziskava omogoča vpogled v celično dogajanje v maternici srn med diapavzo in nadaljnjim razvojem zarodka po implantaciji. Ker pa smo preučili le majhno število živali, so za zanesljivejše rezultate potrebne nadaljnje raziskave na več vzorcih srn, pridobljenih iz različnih obdobij brejosti.

Ključne besede: evropska srna, snRNA-seq, diapavza, maternica

Prispevek je nastal v sklopu bazičnega bilateralnega projekta med Poljsko in Slovenijo z naslovom »Vpliv biotopa na genetsko variabilnost, fitnes osebkov in embrionalno diapavzo pri evropski srni« (N1-0281), ki ga v sklopu evropske raziskovalne sheme Weave financira Javna agencija za raziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (ARIS).

Lovska zveza Slovenije
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

Najpogostejši vzroki pogina in bolezni pri srnjadi

Gorazd Vengušt[1], Diana Žele Vengušt[1]

[1] Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, Cesta v Mestni log 51, Ljubljana

Na Veterinarski fakulteti Univerze v Ljubljani že od leta 1954 sistematično spremljamo zdravstveno stanje prostoživečih živali v Sloveniji, podrobneje pa to počnemo v zadnjih treh desetletjih (1995–2025). V prispevku predstavljamo glavne vzroke smrtnosti evropske srne (*Capreolus capreolus*) v tem obdobju. Raziskava temelji na sistemu pasivnega veterinarskega nadzora, ki poteka v sodelovanju z lovci, upravljavci lovišč, Upravo za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin ter do leta 2026 tudi z Lovsko zvezo Slovenije. V obdobju 1995–2025 smo opravili raztelesbe (obdukcije) in različne laboratorijske preiskave skupno 989 najdenih oziroma poginjenih in zaradi slabega zdravstvenega stanja odvzetih osebkov evropske srne.

Glavni vzrok pogina srnjadi so infekcijske bolezni (67 %), med katerimi prevladujejo okužbe prebavil in pljuč z zajedavci (48 %) ter bakterijske okužbe s sistemskimi vnetji (14,8 %). Neinfekcijski vzroki predstavljajo skoraj tretjino (28 %) vseh primerov in so najpogosteje posledica prometnih nesreč, napada plenilcev, različnih mehanskih poškodb in presnovnih motenj vezanih na prehrano živali (9,8 %). Redkeje ugotavljamo tumorje, zimsko izčrpanost, trebušne kile in, kot zanimivost, udar strele. Pri 5 % živali vzroka pogina ni bilo mogoče določiti. Naše ugotovitve so v veliki meri skladne s primerljivimi več desetletji trajajočimi raziskavami iz tujine, predvsem iz srednjeevropskega prostora, kjer zajedavske okužbe in mehanske poškodbe prav tako prevladujejo med glavnimi vzroki smrtnosti srnjadi. Manjša odstopanja se kažejo predvsem v primerjavi s severnejšimi evropskimi državami, kjer je zaradi ostrejših zim večji delež poginov posledica zimske izčrpanosti in podhranjenosti.

Neprekinjen pasivni monitoring bolezni prostoživečih živali je nepogrešljivo orodje sodobne veterinarske medicine, saj omogoča zgodnje odkrivanje novih povzročiteljev, spremljanje zoonoz v okviru koncepta »Eno zdravje« (*One Health*) ter pravočasno ukrepanje ob morebitnih izbruhih nevarnih bolezni. Takšen sistematičen in neprekinjen državni nadzor je v Sloveniji pravi fenomen, npr. v primerjavi z večino drugih evropskih držav, kjer pogosto izvajajo le občasne ali ciljno omejene raziskave, ki ne dajejo celovitega in dolgoročnega vpogleda v zdravstveno stanje populacij. Prav ta edinstvena slovenska ureditev in zgledno sodelovanje med veterinarsko stroko in lovskimi organizacijami na terenu sta ustvarila izjemno bazo podatkov, ki ima veliko strokovno vrednost tudi v mednarodnem prostoru ter jo postopoma uvajajo tudi druge države.

Ključne besede: evropska srna, *Capreolus capreolus*, pasivni veterinarski nadzor, bolezni, vzrok pogina

Lovska zveza Slovenije
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

Šakal (*Canis aureus*) i srneća divljač: šta pokazuje analiza ishrane iz Srbije

Aleksandra Penezić[1]

[1] Univerzitet u Beogradu, Biološki fakultet, Studentski trg 3, 11000 Beograd, Srbija

Sredinom prošlog veka populacije zlatnog šakala (*Canis aureus*) su bile malobrojne. Njihov oporavak na području Srbije započeo je krajem 1980-ih godina, praćen širenjem areala, tako da danas ova vrsta naseljava gotovo čitavu teritoriju Republike Srbije. Zabrinutost lovačke javnosti zbog naglog širenja ove predatorske vrste i mogućeg uticaja na populaciju srneće divljači podstakla je višegodišnja istraživanja ishrane šakala, sa posebnim osvrtom na značaj srne kao plena.

Istraživanje je zasnovano na analizi želudačnog sadržaja, koja omogućava ispitivanje razlika u ishrani npr. u odnosu na uzrast, pol i sezonu, ali i razlikovanje aktivne predacije od korišćenja već uginulih životinja kao izvora hrane. Ovo poslednje omogućeno je identifikacijom larvi muva i nekrofagnih buba u želudačnom sadržaju, čije prisustvo ukazuje na konzumiranje lešina. U saradnji sa lovačkim udruženjima, prikupljene su jedinke 761 šakala u periodu od 2004 do 2014 godine. Ishrana šakala je prikazana kroz učestalost pojavljivanja pojedinih kategorija hrane (%O) i njihov udeo u ukupnoj biomasi (%B). U ovoj studiji je registrovano ukupno 14 kategorija hrane. Dominirali su antropogeni izvori, odnosno ostaci domaćih papkara, uglavnom klanični otpad sa divljih deponija (62,6 % biomase). Srna je bila najzastupljenija vrsta divljači (4,6 %B; 3,2 %O), ispred divlje svinje (3,3 %B, 2,4 %O) i zeca (2,8 B%, 2,8 %O), ali uglavnom u vidu ostataka nakon obrade jedinki posle odstrela. Lanad su pronađena u dva želudca adultnih šakala. Sezonska zastupljenost srne u ishrani šakala je izražena – najveći udeo je bio tokom leta (12,6 % B; 2,6 %O). Veća zastupljenost zabeležena je u lovištima sa većom brojnošću srneće divljači, u kojima je i intenzitet njenog lovnog korišćenja bio veći. Analizirana su i 29 želudca štenaca, pri čemu divljač nije bila zastupljena u njihovoj ishrani.

Rezultati istraživanja ishrane ukazuju na to da populacije šakala u Srbiji raspolažu raznovrsnom i lako dostupnom hranidbenom bazom koja je u značajnoj meri uslovljena antropogenim delovanjem. Neadekvatno upravljanje organskim otpadom i ostacima nakon obrade odstreljene divljači, uz izraženu ekološku prilagodljivost šakala, obezbeđuje dodatne hranidbene resurse koji mogu doprineti njegovom uspešnijem preživljavanju i reprodukciji, a time i daljem širenju i porastu brojnosti lokalnih populacija. U tom smislu, pravilno odlaganje organskog otpada i ostataka divljači nakon odstrela moglo bi predstavljati jednu od mera za smanjenje dostupnosti antropogenih izvora hrane, a posredno i za ograničavanje daljeg porasta brojnosti lokalnih populacija šakala.

Ključne reči: šakal, *Canis aureus*, srna, ishrana, upravljanje lovištem

Lovska zveza Slovenije
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

Šakal (*Canis aureus*) in srnjad: kaj nam pove analiza prehrane iz Srbije

Aleksandra Penezić[1]

[1] Univerza v Beogradu, Biološka fakulteta, Studentski trg 3, 11000 Beograd, Srbija

Sredi prejšnjega stoletja so bile populacije evrazijskega šakala (*Canis aureus*) maloštevilne. Naraščanje številčnosti te vrste na območju Srbije se je začelo konec osemdesetih let 20. stoletja, spremljalo pa ga je širjenje območja razširjenosti, tako da danes šakal poseljuje skoraj celotno ozemlje Republike Srbije. Zaskrbljenost lovske javnosti zaradi hitrega širjenja te plenilske vrste in njenega morebitnega vpliva na populacije srnjadi je spodbudila večletne raziskave prehrane šakala, s posebnim poudarkom na pomenu srnjadi kot plena.

Raziskava temelji na analizi želodčne vsebine, ki omogoča proučevanje razlik v prehrani, npr. glede na starost, spol in letni čas, pa tudi razlikovanje med aktivnim plenjenjem in prehranjevanjem z že poginulimi živalmi (mrhovino). Slednje omogoča prepoznavanje ličink muh in nekrofagnih žuželk v želodčni vsebini, katerih prisotnost kaže na prehranjevanje z mrhovino. V sodelovanju z lovskimi organizacijami je bilo v obdobju 2004–2014 zbranih 761 vzorcev želodcev šakalov; njegova prehrana je prikazana s pogostnostjo pojavljanja posameznih kategorij hrane (%O) in njihovim deležem v skupni biomasi (%B). V raziskavi je bilo ugotovljenih skupno 14 kategorij prehranskih virov. Prevladovali so antropogeni viri hrane oziroma ostanki domačih parkljarjev, predvsem klavniški odpadki z divjih odlagališč (62,6 % biomase). Srnjad je bila v prehrani šakalov najpogosteje zastopana vrsta divjadi (4,6 %B; 3,2 %O), pred divjim prašičem (3,3 %B; 2,4 %O) in poljskim zajcem (2,8 %B; 2,8 %O), vendar predvsem v obliki ostankov oz. notranjih organov in prebavil uplenjenih osebkov. Ostanki mladičev srnjadi so bili najdeni v dveh želodcih odraslih šakalov. V zastopanosti srnjadi v prehrani šakala so bile izrazite sezonske razlike – njen delež je bil največji poleti (12,6 %B; 2,6 %O). Večja zastopanost je bila ugotovljena v loviščih z večjo številčnostjo srnjadi, v katerih je bila večja tudi intenzivnost lova nanjo. Analiziranih je bilo tudi 29 želodcev šakaljih mladičev, v prehrani katerih pa divjad ni bila zastopana.

Rezultati raziskave prehrane kažejo, da imajo populacije šakala v Srbiji na voljo raznovrstne in lahko dostopne prehranske vire, na katere v veliki meri vpliva človekovo delovanje. Neustrezno ravnanje z organskimi odpadki in ostanki po iztrebljanju uplenjene divjadi ob izraziti ekološki prilagodljivosti šakala zagotavljajo dodatne prehranske vire, ki lahko prispevajo k njegovemu uspešnejšemu preživetju in razmnoževanju ter s tem k nadaljnjemu širjenju in povečevanju številčnosti lokalnih populacij. V tem smislu bi lahko ustrezno odstranjevanje organskih odpadkov in ostankov uplenjene parkljaste divjadi predstavljalo enega od ukrepov za zmanjšanje dostopnosti antropogenih virov hrane in posredno tudi za omejevanje nadaljnjega povečevanja številčnosti šakalov.

Ključne besede: šakal, *Canis aureus*, srnjad, prehrana, upravljanje loviščem

Lovska zveza Slovenije
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

Mladiči srnjadi v kulturni krajini: raba prostora, vzroki smrtnosti in potencialna vloga divjega prašiča

Hubert Potočnik[1], Katja Sarjaš[1], Jaka Črtalič[1], Vita Stare[2], Franc Kljun[1], Ivan Kos[1], Minja Krstič[3], Elena Bužan[3,4], Boštjan Pokorny[4,5]

[1] Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo, Večna pot 111, Ljubljana
[2] Zavod RS za varstvo narave, Območna enota Kranj, Planina 3, Kranj
[3] Univerza na Primorskem, Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije, Glagoljaška 8, Koper
[4] Fakulteta za varstvo okolja, Trg mladosti 7, Velenje
[5] Gozdarski inštitut Slovenije, Večna pot 2, Ljubljana

Zgodnje obdobje življenja je pri srnjadi povezano z veliko ranljivostjo, saj se mladiči v prvih tednih zanašajo na pritajevanje v gosti vegetaciji, hkrati pa so izpostavljeni plenilcem in smrtnosti zaradi kmetijske rabe. Prispevek povezuje podatke o prostorski rabi mladičev srnjadi v obdobju pritajevanja v intenzivni kmetijski krajini in pilotne rezultate njihove zgodnje smrtnosti ter obravnava, če je lahko divji prašič dodaten, doslej manj raziskan dejavnik njihove smrtnosti.

V pilotnih študijah, izvedenih v letih 2022–2024, smo senzorje smrtnosti namestili 38 mladičem na različnih območjih Slovenije. Do 31. julija, tj. v prvih dveh mesecih po poleganju, je poginilo 47 % spremljanih mladičev. Med ugotovljenimi vzroki je prevladoval pokos s kmetijsko mehanizacijo (61 % poginov), preostale smrti pa smo pripisali neidentificiranim plenilcem in drugim vzrokom. Rezultati kažejo, da je košnja v pretežno kmetijski krajini najpomembnejši, a obvladljiv dejavnik zgodnje smrtnosti srnjadi, vendar je za razumevanje lokalnih razlik treba vzroke pogina določati zanesljivo in primerljivo. Spremljanje mladičev srnjadi z VHF-oddajniki v Prekmurju v prvih treh mesecih je omogočilo sočasno beleženje preživetja, premikov in rabe habitatov. Velikosti območij dnevnih ležišč (minimalni konveksni poligoni; MCP) so bile v tem obdobju 0,20–17,56 ha (mediana 1,64 ha; IQR 0,81–3,49 ha). Največji delež lokacij je bil na travnikih, mladiči pa so uporabljali tudi gozdove, mejice in grmišča, ki so pomembni kot kritje.

Ob veliki populacijski gostoti divjega prašiča lahko le-ta kot priložnostni plenilec predstavlja prikrit, a pomemben dejavnik smrtnosti mladičev srnjadi. V prehranski analizi želodcev divjega prašiča na območju Primorskega LUO smo v enem od 60 makro- in mikroskopsko analiziranih vzorcev našli ostanke mladiča srnjadi. Najdba je skladna z občasnim oportunističnim plenjenjem, ne omogoča pa ocene pogostosti zastopanosti srnjadi v prehrani divjega prašiča ali njegovega populacijskega vpliva. Zanjo bi potrebovali vzorec nekaj 100 želodcev divjih prašičev iz obdobja pritajevanja mladičev srnjadi oz. podobno velik vzorec spremljanih mladičev s senzorji smrtnosti. Naše ugotovitve tako kažejo na potrebo po povezovanju telemetrije, sistematičnega ugotavljanja vzrokov pogina mladičev in analiz prehrane potencialnih plenilcev, da bi bolje ločili prispevek košnje ter posameznih plenilcev in s tem usmerili ustrezne upravljavske ukrepe.

Ključne besede: evropska srna, divji prašič, dejavniki smrtnosti mladičev, plenjenje

Prispevek je nastal v sklopu ciljnega raziskovalnega projekta (CRP) »Vpliv zveri na parkljarje: določitev vrstno specifične stopnje plenjenja in pomena za upravljanje prostoživečih velikih sesalcev v Sloveniji« (V1-2031), ki sta ga financirala Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) ter Javna agencija za raziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (ARIS).

Lovska zveza Slovenije
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

Prisotnost srnjadi v prehrani divjega prašiča: novi vpogledi na podlagi molekularne analize iztrebkov

Aja Bončina[1], Boštjan Pokorny[2,3], Nikica Šprem[4], Elena Bužan[1,2]

[1] Univerza na Primorskem, Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije, Glagoljaška 8, Koper
[2] Fakulteta za varstvo okolja, Trg mladosti 7, Velenje
[3] Gozdarski inštitut Slovenije, Večna pot 2, Ljubljana
[4] Vseučilišče v Zagrebu, Agronomska fakulteta, Svetošimunska 25, Zagreb, Hrvaška

Divji prašič (*Sus scrofa*) je vrsta z izjemnim adaptivnim potencialom in veliko prehransko plastičnostjo, ki se poleg s pretežno rastlinskimi viri prehranjuje tudi z glivami in živalskimi viri, kot so nevretenčarji, ptice ter manjši in večji sesalci. Njegova način prehrane oz. prehranska strategija sta raznolika, od ritja za talnimi organizmi, prehranjevanja ob tleh z rastlinami, glivami in nevretenčarji, do aktivnega plenjenja vretenčarjev. Pretekle študije potrjujejo tudi pomembno vlogo divjega prašiča kot fakultativnega mrhovinarja oz. kleptoparazita, saj se lahko prehranjuje tudi z ostanki parkljarjev, ki so jih prej uplenile zveri. Evropska srna oz. srnjad (*Capreolus capreolus*) naj bi predstavljala njegov občasen prehranski vir, saj so nekatere pretekle študije pokazale, da naj bi bila prisotna le v približno 1 % analiziranih vzorcev iztrebkov. Divji prašič lahko potencialno pleni mladiče srnjadi ali pa se s srnjadjo prehranjuje kot fakultativni mrhovinar. Vendar pa sezonska in prostorska zastopanost srnjadi v prehrani divjega prašiča ter njegovo morebitno potencialno aktivno plenjenje te vrste ostajata razmeroma slabo raziskana.

Z namenom ugotavljanja prisotnosti ostankov oz. sledi srnjadi v prehrani divjega prašiča smo z metodo metabarkodiranja DNA in visokozmogljivim sekvenciranjem preučili 67 vzorcev iztrebkov divjih prašičev, zbranih v gozdnato-kmetijski krajini osrednje Slovenije (lovišče Oljka, Savinjsko-Kozjansko lovskoupravljavsko območje) in strnjenem gozdnem območju osrednje Hrvaške (raziskovalna postaja Prolom v bližini Gline, Banovina). Z uporabo molekularnih označevalcev za vretenčarje smo določili prisotnost DNA srnjadi. Rezultati so pokazali, da je bila srnjad v prehrani divjega prašiča zaznana v 26 % analiziranih vzorcev. Najpogosteje je bila DNA srnjadi v iztrebkih divjih prašičev zaznana v poletnem (44 %) in zimskem času (33 %). Zastopanost srnjadi v prehrani divjih prašičev je bila večja v gozdni (46 % vzorcev) kot v mozaični krajini (20 %), pogosteje pa je bila zaznana pri več kot eno leto starih osebkih (prisotna v 28 % iztrebkov lanščakov in odraslih živali), v primerjavi z mladiči obeh spolov (22 %).

Raziskava prispeva nova spoznanja o prehranskih interakcijah med divjim prašičem in srnjadjo ter postavlja temelje za nadaljnje raziskave, usmerjene v razlikovanje med prisotnostjo mladičev in odraslih osebkov srnjadi v prehrani divjega prašiča z uporabo epigenetskih metod. Takšen pristop bi omogočil podrobnejše razumevanje medvrstnih odnosov in morebitne vloge divjega prašiča na prirastek in populacijsko dinamiko srnjadi.

Ključne besede: evropska srna, divji prašič, sestava prehrane, metabarkodiranje DNA

Prispevek je nastal v sklopu bazičnega trilateralnega projekta med Hrvaško, Švico in Slovenijo z naslovom »Odziv divjih prašičev na izpostavljenost lovu: vpliv na rabo prostora, stres in kakovost mesa« (N4-0350) ter bazičnega bilateralnega projekta med Poljsko in Slovenijo z naslovom »Vpliv biotopa na genetsko variabilnost, fitnes osebkov in embrionalno diapavzo pri evropski srni« (N1-0281), ki ju v sklopu evropske raziskovalne sheme Weave financira Javna agencija za raziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (ARIS).

Lovska zveza Slovenije
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

Srna, pridi bližje: zaraščanje, fragmentacija in rekreacijska obremenjenost lovišč kot okoliščine lova na srnjad

Jernej Zupančič[1]

[1] Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, Aškerčeva 2, Ljubljana

Prispevek obravnava pogoje življenja srnjadi in pogoje lova na to vrsto zaradi sprememb v loviščih, ki jih prinašajo urbanizacija s širjenjem pozidave in gradnjo infrastrukture, fragmentacija habitatov zaradi antropogenih posegov, povečan pritisk rekreacije v naravnem okolju in zaraščanje kmetijskih površin v perifernih območjih države. Pri tem so upoštevane relevantne študije o spremembah v rabi kmetijskih površin, širjenju pozidanih površin zaradi gradnje stanovanj in površin za poslovno rabo, gradnji cest in druge infrastrukture. Posebej so upoštevane sodobne rekreacijske navade. Z lovskega vidika je ocenjena smer in intenzivnost učinkov na divjad, predvsem srnjad kot proučevano vrsto. Posebej izpostavljamo tudi učinke na način lova in posebnosti, s katerimi se srečujemo po slovenskih loviščih. Nekatere vidike teh učinkov prikazujejo tudi druga študije v tem sklopu.

V splošnem je evidentna porast pozidanih površin (za stanovanjsko, poslovno in infrastrukturno rabo), zmanjševanje kmetijskih površin v celoti, v določenih (predvsem suburbanih) območjih pa njihova intenzifikacija ter povečevanje deleža gozdnih površin z zaraščanjem travnikov in pašnikov. S tem se srnjadi kot vrsti roba kulturne (kmetijske) pokrajine dejansko ožijo habitati, v katerih je doslej najbolje uspevala. Soočanje z medvrstno konkurenco ali plenilstvom je verjetni razlog za spremenjeno vedenje srnjadi, a so navedene prostorske spremembe vendarle pomemben dejavnik. Čeprav delujejo učinki urbanizacijskih procesov povsem drugače kot ogozdovanje in na splošno zaraščanje v perifernih ruralnih območjih, imata oba tipa sprememb pritiske na srnjad, tako da je ta danes bližje naseljem in človeku. Srna je prišla bližje! Rekreacijske navade kažejo v splošnem trend povečanega pritiska razpršeno v prostoru, ki je spričo boljše opremljenosti s potmi bolj obljuden, dobesedno antropogeniziran (počlovečen) tam, kjer še pred dvema desetletjema ni bil. Ljudi je v naravi več in to horizontalno ter vertikalno, zasedajo pa tudi nove časovne niše. Štirikolesnikom so se pridružili brezpilotni letalniki oz. droni (vsakega spremlja avto!) in e-kolesa; spričo tega gredo v naravo mnogi, ki prej niso šli. Atraktivnost kulturne pokrajine z divjadjo vred je šarm in zato razlog povečanega obiska, a ta postaja tudi raznosmeren pritisk na habitate, ki so življenjski prostor srnjadi. Povečana antropogenizacija lovišč vpliva na lovčevo počutje, povečuje čas in napor za odstrel srnjadi in ustvarja situacije lova v človeški bližini in to le zato, ker so prostočasne aktivnosti povečale prisotnost rekreativcev v okolju in podaljšale časovno okno pojavljanja človeka v naravi. Lov zahteva nove rutine in povečuje zahtevnost komunikacije z različnimi skupinami souporabnikov odprtega prostora. Lov postaja marsikje vse bolj poznovečerna aktivnost. Srne so prišle bližje, a to počnejo predvsem ponoči.

Ključne besede: srnjad, lov, urbanizacija, fragmentacija habitatov, zaraščanje, rekreacija v naravi, antropogenizacija lovišč, kulturna pokrajina

Lovska zveza Slovenije
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

Prostorsko vedenje srnjadi: ugotovitve raziskav s pomočjo telemetrije

Nives Pagon[1], Rok Černe[1]

[1] Zavod za gozdove Slovenije, Večna pot 2, Ljubljana

Raziskave vzorcev gibanja prostoživečih živali v prostoru v veliki meri temeljijo na uporabi oddajnikov, nameščenih na živalih, ki beležijo lokacijo na Zemljinem površju s pomočjo omrežja satelitov za globalno pozicioniranje (GPS sistem). Podatki o času in položaju se beležijo na strojno opremo v sami ovratnici, lahko pa se tudi pošiljajo na strežnike proizvajalcev ovratnic bodisi prek satelitske povezave bodisi prek mobilnega omrežja. Navadno je ovratnica opremljena še z dodatnimi senzorji, ki prav tako lahko pošiljajo zbrane podatke v stacionarne banke podatkov. Ko se obdobje spremljanja z GPS ovratnico opremljenemu osebku zaključi, se ovratnica samodejno odpne s pomočjo posebnega mehanizma. Takemu pridobivanju podatkov s pomočjo avtomatskega merjenja določenih parametrov na daljavo pravimo telemetrija in se ga poslužujemo tudi za raziskave vedenjskih vzorcev živali. Tako so tudi telemetrične ovratnice za srnjad postale razširjen in že dodobra preizkušen pripomoček za preučevanje ekologije vrste po vsej Evropi; znanje o srnjadi se je tudi z njihovo pomočjo neizmerno povečalo.

Srnjad je vrsta, ki je zvesta svojim letnim ali sezonskim domačim okoliščem med različnimi leti, kar pomeni, da osebki zasedajo isto območje aktivnosti v različnih letih ali med istimi letnimi časi. Kljub temu je telemetrično spremljanje potrdilo izredno pestre vzorce gibanja, saj smo pri spremljani srnjadi opredelili različne tipe premikov izven ustaljenih domačih okoliščev; ti tipi so: sezonske selitve med zimskimi in poletnimi domačimi okoliši; prehodni domači okoliši; izleti samcev v poznem zimskem obdobju oziroma na začetku faze vzpostavljanja teritorijev; (reproduktivni) poletni izleti samcev in samic; raziskovalni premiki pred začetkom selitve; izvensezonski premiki med sezonskimi domačimi okoliši. Pri tem smo beležili visoko stopnjo variabilnosti tako med spremljanimi osebki kot tudi v primeru istega osebka med različnimi leti ali letnimi časi glede na časovni potek selitve, trajanje sezonskega zadrževanja, razdaljo selitve in selitveno strategijo.

V raziskavi srnjadi na območju Jelovice v severozahodni Sloveniji je selitveno obdobje med zimskimi in poletnimi domačimi okoliši običajno potekalo med februarjem in aprilom, prehod iz poletnih v zimske domače okoliše pa največkrat novembra oziroma v obdobju od oktobra do decembra. Razdalje med centroidi poletnih in zimskih domačih okoliščev pri migrirajočih osebkih so bile od 700 m do 19 km, pri čemer se je večina osebkov selila na razdaljah od 1,5 do 7 km.

Ključne besede: evropska srna, *Capreolus capreolus*, vzorci gibanja, domači okoliš, sezonske selitve, višinske selitve, GPS ovratnica, sodelovanje lovcev

Lovska zveza Slovenije
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

Vpliv potencialnih plenilcev in konkurenčnih vrst na aktivnost srnjadi v različnih območjih Slovenije in Hrvaške

Konstantinos Papakostas[1,2], Elena Bužan[1,2], Luka Duniš[1], Zarja Platovšek[2], Hubert Potočnik[3], Katarina Flajšman[4], Nikica Šprem[5], Mihael Janječić[5], Boštjan Pokorny[2,4]

[1] Univerza na Primorskem, Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije, Glagoljaška 8, Koper
[2] Fakulteta za varstvo okolja, Trg mladosti 7, Velenje
[3] Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo, Večna pot 111, Ljubljana
[4] Gozdarski inštitut Slovenije, Večna pot 2, Ljubljana
[5] Vseučilišče v Zagrebu, Agronomska fakulteta, Svetošimunska 25, Zagreb, Hrvaška

Razumevanje interakcij evropske srne (*Capreolus capreolus*) z drugimi živalskimi vrstami in ljudmi je pomembno za učinkovito upravljanje populacij, zlasti na območjih, kjer številčnost srnjadi upada. Za preučevanje časovnih in prostorsko-časovnih interakcij na fini prostorski ravni med srnjadjo in potencialnimi tekmeci oz. konkurenčnimi vrstami, plenilci in ljudmi smo uporabili več desettisoč posnetkov, pridobljenih s pomočjo fotopasti v skupaj 479 epizodah snemanja v osmih loviščih Slovenije (obdobje 2022–2026), ki so vključevali 19.326 neodvisnih dogodkov zaznave srnjadi. S hierarhičnimi modeli smo ocenili razlike v dnevno-nočni aktivnosti srnjadi med lokacijami z zaznavami drugih vrst in brez njihove registrirane prisotnosti, medtem ko smo z analizo usmerjenih časovnih intervalov ocenili neposredno izogibanje ali privlačnost med srnjadjo in izbranimi vrstami divjadi.

Srnjad je izkazovala bimodalni vzorec aktivnosti, pri čemer je bila le-ta manjša v hladnem obdobju leta (oktober–marec). Njena aktivnost je bila manjša na lokacijah, kjer je bila zaznana (posneta) jelenjad oz. navadni jelen (*Cervus elaphus*), zlasti v hladnem obdobju, vendar neposrednega izogibanja srnjadi lokacijam, kjer je bila prisotna tudi jelenjad, nismo zaznali. Zaznali pa smo znake izogibanja divjemu prašiču (*Sus scrofa*), in sicer na fini prostorski ravni (tj. na konkretnih lokacijah) v hladnem obdobju. Nasprotno je bila aktivnost srnjadi večja na lokacijah s prisotnostjo lisice (*Vulpes vulpes*), medtem ko v tem podatkovnem setu nismo ugotovili statistično značilnih dokazov o izogibanju srnjadi evrazijskemu šakalu (*Canis aureus*). Vendar smo po vključitvi treh dodatnih raziskovalnih območij z večjo prisotnostjo šakalov, tj. enega v Sloveniji in dveh na Hrvaškem (skupno kar 62.444 sekvenc posnete srnjadi, 2.427 sekvenc šakala in 270 neposrednih zaporedij zaznav obeh vrst na istih lokacijah), takšno izogibanje statistično potrdili. Človekova aktivnost pa ni imela izrazitega vpliva na aktivnost srnjadi ali njene prostorsko-časovne odzive na fini prostorski ravni. Na splošno so bili odzivi srnjadi na prisotnost drugih vrst odvisni od vrste in letnega časa: ugotovili smo negativne povezave z jelenjadjo in divjim prašičem v hladnem obdobju ter izogibanje šakalom na fini prostorski ravni. Te ugotovitve kažejo, da so interakcije s šakalom in z drugimi parkljarji, zlasti v obdobjih potencialno omejene razpoložljivosti virov, pomembne za razumevanje ekologije in populacijske dinamike srnjadi. Sistematičen monitoring in na strokovnih dognanjih temelječe upravljanje populacij srnjadi bi morala na podlagi teh ugotovitev poleg plenjenja upoštevati tudi morebitno tekmovanje (kompeticijo) z drugimi vrstami parkljarjev.

Ključne besede: evropska srna, fotopasti, medvrstne interakcije, kompeticija, evrazijski šakal, navadni jelen

Prispevek je nastal v sklopu mednarodnega projekta Big_Picture (program Biodiversa+), ki ga financirata Evropska komisija (št. 101052342) in Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije (C3360-24-452020), ter bazičnega projekta »Vpliv biotopa na genetsko variabilnost, fitnes osebkov in embrionalno diapavzo pri evropski srni« (N1-0281; financer ARIS).

Lovska zveza Slovenije
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

Spremljanje prisotnosti srnjadi s pomočjo fotopasti in okoljske DNA na Primorskem

Luka Duniš[1], Alenka Babič[1], Marko Čorkalo[1], Konstantinos Papakostas[1,2], Boštjan Pokorny[2,3], Elena Bužan[1,2]

[1] Univerza na Primorskem, Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije, Glagoljaška 8, Koper
[2] Fakulteta za varstvo okolja, Trg mladosti 7, Velenje
[3] Gozdarski inštitut Slovenije, Večna pot 2, Ljubljana

Zanesljivo spremljanje prisotnosti in ocenjevanje populacijske gostote srnjadi (*Capreolus capreolus*) sta ključnega pomena za trajnostno upravljanje populacij in razumevanje njihove prostorske ter časovne dinamike. Uporaba fotopasti predstavlja učinkovito neinvazivno metodo, ki omogoča dolgoročno spremljanje prisotnosti, aktivnosti in številčnosti prostoživečih živali. Na območju štirih primorskih lovišč (Strunjan, Rižana, Vrhe-Vrabče in Žabnik-Obrov) smo z začetkom v letu 2022 s fotopastmi sistematično spremljali srnjad in druge prostoživeče sesalce. Na podlagi pridobljenih posnetkov smo z uporabo modela naključnih srečanj (angl. *random encounter model*; REM) ocenili populacijske gostote srnjadi v poletnem in jesenskem času ter primerjali prostorske in medletne razlike med raziskovanimi območji. V lovišču Rižana so bile ocenjene gostote srnjadi med letoma 2022 in 2024 razmeroma stabilne, pri čemer je bila najnižja gostota ugotovljena leta 2023 (8,1 osebka/km²), najvišja pa leta 2025 (10,0 osebka/km²). V lovišču Vrhe-Vrabče se je ocenjena gostota postopoma zmanjševala, in sicer s 6,1 osebka/km² leta 2022 na 4,4 osebka/km² leta 2023, 4,3 osebka/km² leta 2024 in 3,3 osebka/km² leta 2025. V lovišču Žabnik-Obrov je bila najnižja gostota ocenjena leta 2023 (9,6 osebka/km²), najvišja pa leta 2024 (14,6 osebka/km²), medtem ko je leta 2025 znašala 13,7 osebka/km². V lovišču Strunjan (podatki samo za leti 2024 in 2025) je bila višja gostota ugotovljena leta 2024 (15,2 osebka/km²), kar predstavlja tudi najvišjo ocenjeno gostoto med vsemi obravnavanimi lovišči, leta 2025 pa se je zmanjšala na 9,5 osebka/km². Rezultati kažejo na prostorsko in časovno variabilnost ocenjenih gostot srnjadi med posameznimi lovišči ter poudarjajo pomen standardiziranega in dolgoročnega spremljanja populacij. Poleg srnjadi so fotopasti omogočile tudi beleženje in izračun populacijskih gostot drugih vrst velikih sesalcev, vključno z divjim prašičem (*Sus scrofa*), navadnim jelenom (*Cervus elaphus*) in različnimi vrstami zveri, kar dodatno prispeva k celovitejšemu razumevanju sestave in delovanja živalskih združb.

Kot dopolnilna neinvazivna metoda za spremljanje prostorske in časovne razporeditve prostoživečih živali se vse pogosteje preizkuša analiza okoljske DNA (eDNA) iz vodnih vzorcev. Čeprav metoda za zdaj še ni primerna za neposredno ocenjevanje populacijskih gostot divjadi, lahko prispeva dodatne informacije o prisotnosti posameznih vrst, pri vzorčenju stoječih voda (npr. napajališč in kalužev) pa lahko okvirno nakaže tudi nedavno rabo teh mest s srani ciljnih vrst. S tem lahko dopolnjuje obstoječe metode monitoringa in prispeva k boljšemu razumevanju prostorskih in časovnih razlik. Poleg tega je z ustreznimi molekularnimi metodami mogoče zaznavati tudi DNA patogenov, povezanih s prostoživečimi živalmi, kar odpira dodatne možnosti za spremljanje njihovega zdravstvenega stanja. Vključevanje analize eDNA v obstoječe pristope monitoringa tako predstavlja potencial za celovitejše spremljanje populacij in podporo trajnostnemu upravljanju divjadi.

Ključne besede: evropska srna, populacijska gostota, fotopasti, okoljska DNA, patogeni

Prispevek je nastal v sklopu mednarodnega projekta Big_Picture (program Biodiversa+), ki ga financirata Evropska komisija (št. 101052342) in Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije (C3360-24-452020), projekta Procoast (program Obzorje Evropa, št. 101082327) ter bazičnega projekta »Vpliv biotopa na genetsko variabilnost, fitnes osebkov in embrionalno diapavzo pri evropski srni« (N1-0281), ki ga financira Javna agencija za raziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (ARIS).

Lovska zveza Slovenije
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

Populacijske gostote srnjadi v Sloveniji in Evropi: ugotovitve sistematičnega monitoringa z uporabo fotopasti

Zarja Platovšek[1], Luka Duniš[2], Elena Bužan[1,2], Katarina Flajšman[3], Hubert Potočnik[4], Boštjan Pokorny[1,3]

[1] Fakulteta za varstvo okolja, Trg mladosti 7, Velenje
[2] Univerza na Primorskem, Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije, Glagoljaška 8, Koper
[3] Gozdarski inštitut Slovenije, Večna pot 2, Ljubljana
[4] Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo, Jamnikarjeva 101, Ljubljana

Zanesljive ocene populacijskih gostot divjadi so ključne za razumevanje prostorske razširjenosti in populacijske dinamike posameznih vrst ter njihovo učinkovito upravljanje. V zadnjih letih se kot pomembno orodje za pridobivanje tovrstnih podatkov vse pogosteje uporabljajo fotopasti (senzorsko prožene kamere), ki omogočajo neinvazivno in standardizirano spremljanje prostoživečih živali. Na podlagi zbranih posnetkov je mogoče pridobiti različne informacije, med drugim o prisotnosti in prostorski razširjenosti posameznih vrst, vrstni pestrosti združb, dnevnih in sezonskih vzorcih aktivnosti, demografski strukturi ter zdravstvenem stanju osebkov. Z uporabo različnih analitičnih orodij pa je mogoče na podlagi pridobljenih podatkov ocenjevati tudi populacijske gostote izbranih vrst vretenčarjev. V okviru vseevropskega sistematičnega monitoringa, ki poteka pod okriljem mednarodnega konzorcija Enetwild 2.0 oz. mreže *European Observatory of Wildlife* (EOW), se ocenjevanje gostot večjih vrst sesalcev po enotnem protokolu izvaja v več kot 25 evropskih državah, vključno s Slovenijo, kjer imamo trenutno izmed vseh držav najgostejšo mrežo vključenih območij (lovišč).

V sklopu teh aktivnosti smo na podlagi posnetkov, zbranih s fotopastmi, ocenili populacijske gostote evropske srne/srnjadi (*Capreolus capreolus*) v izbranih loviščih v Sloveniji. Pri obdelavi podatkov smo uporabili orodje Agouti, ki omogoča pridobitev informacij o položaju posameznih osebkov znotraj vidnega polja kamere in oceno njihove hitrosti gibanja. Za izračun populacijskih gostot smo uporabili model naključnih srečanj (angl. *random encounter model*; REM), ki omogoča ocenjevanje gostot brez individualnega prepoznavanja osebkov.

Ocenjene populacijske gostote srnjadi v poletno-jesenskem času v osmih v raziskavo vključenih loviščih v Sloveniji so bile v obdobju 2022–2025 med 3,3 in 25,6 osebka/km²; v območjih, vključenih v monitoring v sodelujočih evropskih državah, pa so bile med 0,0 in 30,8 osebka/km². Rezultati iz slovenskih lovišč kažejo na izrazito prostorsko in medletno variabilnost ocenjenih gostot ter poudarjajo pomen sistematičnega zbiranja podatkov za pridobivanje primerljivih ocen med leti in območji. Ocenjevanje populacijskih gostot z uporabo fotopasti tako predstavlja pomembno dopolnitev obstoječih metod spremljanja divjadi, vključevanje v vseevropski monitoring pa omogoča primerjavo rezultatov med državami ter boljše razumevanje prostorskih razlik v populacijskih gostotah srnjadi.

Ključne besede: evropska srna, sistematični monitoring, fotopasti, populacijske gostote

Prispevek je nastal v sklopu mednarodnega projekta Big_Picture (program Biodiversa+), ki ga financirata Evropska komisija (št. 101052342) in Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije (C3360-24-452020), mednarodne mreže European Observatory of Wildlife, ki jo sofinancira Evropska agencija za varnost hrane (EFSA), ter bazičnega projekta »Vpliv biotopa na genetsko variabilnost, fitnes osebkov in embrionalno diapavzo pri evropski srni« (N1-0281; financer ARIS).

Lovska zveza Slovenije

Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

BELEŽKE IN OPOMBE

Lovska zveza Slovenije
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

BELEŽKE IN OPOMBE

Lovska zveza Slovenije
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

BELEŽKE IN OPOMBE

Lovska zveza Slovenije
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (1) 24 10 916
www.lovska-zveza.si

17. Slovenski lovski dan: »***Srnjad – ključna vrsta divjadi v Sloveniji***«
Ljubljana, 21. november 2026

BELEŽKE IN OPOMBE